

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2017-01-19
Karin Jonsson
Tfn: 063-15 31 87
E-post: karin.jonsson@regionjh.se

RS/16/2017

Uppföljning av aktiva mål Samhälle - sjukpenningtal hos länets medborgare

Aktuellt läge

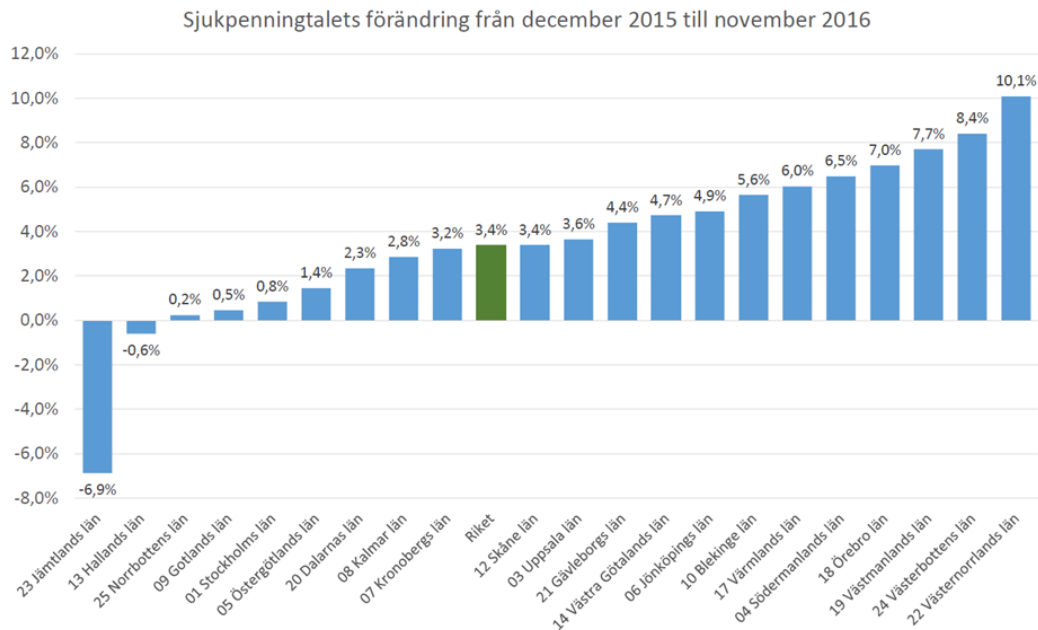
Vid styrelsemötet i december 2016 presenterades nuläget för arbetet med sjukskrivningsprocessen i länet, utgående från de tre övergripande styrdokumenterna:

- Regionens långsiktiga utvecklingsplan för minskad sjukskrivning och ökade frisktal.
- Den statliga överenskommelsen En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.
- Den statliga överenskommelsen om försäkringsmedicinska utredningar

Sjukskrivningsprocessen har haft god måluppfyllelse år 2016. Genom stort fokus på frågorna har regionen lyckats klara alla kraven i de statliga överenskommelserna och därmed fått tillgång till ca 16 miljoner i värdefulla stimulansmedel att använda till vårdinsatser och till kompetens- och verksamhetsutveckling inom Försäkringsmedicin och sjukskrivningsprocessen.

Huvuddelen av aktiviteterna i regionens långsiktiga utvecklingsplan är påbörjade. Nya rutiner och arbetssätt har implementerats och systemstöd har införts för verksamhetens analysarbete. Utbildningsinsatser har genomförts för läkare och rehabkoordinatorer och ett projekt i hälsofrämjande ledarskap pågår för 21 chefer från regionen och 5 av länets kommuner. I slutet av året inlämnades en projektansökan till Forte avseende Grön rehabilitering, i samarbete med Mittuniversitetet och Samjamt.

De mål som anges i planen för år 2018 bedöms kunna uppfyllas. Målet avseende sjukpenningdagar, att till år 2018 minska differensen till riket med en dag jämfört med år 2014, har i princip redan uppnåtts. För kvinnor har målet redan uppnåtts. Under perioden januari – november minskade länets sjukpenningdagar med 6,9 procent samtidigt som riket ökade med 3,4 procent. När det gäller Regionens egna medarbetare ses dock en liten ökning jämfört med föregående år.

Viktiga områden att fokusera på år 2017

Arbetet löper på väl med en mångfald parallella aktiviteter. I detta dokument lyfts fyra områden fram som särskilt viktiga att fokusera kring år 2017 för att stimulera en fortsatt positiv utveckling för länets sjuktal.

- **Förbättrad dialog mellan Försäkringskassan och vården.**
Sjukskrivning är en rehabiliterande åtgärd vid behandling vid sjukdom eller skada, där den enskilde i normalfallet får ekonomisk ersättning från staten.

Det har under 2016 blivit tydligt att vården och Försäkringskassan har något olika syn på behovet av sjukskrivningar och sjuktalens utveckling.

Försäkringskassans uppdrag är att säkerställa att sjukersättning betalas ut i enlighet med lagstiftning och regelverk och att den totala kostnaden successivt sänks fram till år 2020. För sitt uppdrag är Försäkringskassan beroende av läkarens bedömning av en patients arbetsförmåga, vilken ska beskrivas i tydliga ordalag på relativt omfattande formulär.

Vården å andra sidan ser sjukskrivning främst som en viktig del i en patients rehabilitering, som ska ge förutsättning för träning och återhämtning. Att lägga timmar på intygsmallar och exakta formuleringar upplevs ofta ha ringa värde för patientens tillfrisknande.

Försäkringskassans krav upplevs vara överordnade vårdens behov och det har lett till en ökad irritation inom vården. Det är nu angeläget att verka för en respektfull dialog mellan parterna. I januari 2017 inleds en gemensam rundtur med

Försäkringskassan och processledningen för sjukskrivningsprocessen till länets hälsocentraler för dialog kring dessa frågor. Detta är ett steg i arbetet med att skapa ökad förståelse och respekt för de olika verksamheternas logik och behov.

- **Vård och behandling av patienter med lindrig till medelsvår psykisk ohälsa och långvarig smärtproblematik.**

Lindrig till medelsvår psykisk ohälsa och långvarig smärta är de dominerande sjukskrivningsorsakerna i länet. Idag är inte tillgången till vård för dessa patienter tillräcklig, varken i omfattning eller i täckning över länet. Bilden av behovet är tydlig men ändå oklar, utifrån att statistik och väntelistor inte finns samlade för dessa patientgrupper. Vi vet inte idag hur stor volymen är av patienter med psykisk ohälsa och långvarig smärta som inte kan erbjudas adekvata behandlingar på grund av resursbrist vid hälsocentralerna och inom den specialiserade vården.

Arbete pågår för att öka tillgången till vård för dessa patientgrupper, både v.g. utbud och utbildning i effektivare arbetsätt. Bedömningen är dock att resurserna även under år 2017 kommer att vara otillräckliga.

Det finns ett behov av att förbättra och tydliggöra styrningen av vården för lindrig och medelsvår psykisk ohälsa i vårt län. Detta blir tydligt i dialog med personer i verksamheten och det är också en av de centrala slutsatserna i konsultrapporten "Analys av den psykiska hälsan i Region Jämtland Härjedalen" som Sirona Health Solution presenterade under år 2016 på uppdrag av område Psykiatri.

Önskvärt är att de totala resurserna i länet för psykisk vård och behandling samlas och samordnas på ett tydligare sätt än idag, både inom regionen men också med kommunerna. Utöver detta kan ytterligare resurser behöva tillskjutas. Vårdens bemanning är riggad med kompetenser för att möta befolkningens behov. Den snabba utvecklingen av psykisk ohälsa och komplexa sjukdomstillstånd har ännu inte hunnit få genomslag i resursfördelning och bemanning, och det kan delvis förklara den upplevda bristsituationen.

- **Vårdens kontakt med länets arbetsgivare.**

Arbetsgivaren har en viktig roll för medarbetarnas arbetsmiljö, vid rehabilitering och vid arbetsåtergång. Under år 2016 har detta tydliggjorts i ett flertal sammanhang.

Under år 2016 valde staten att ekonomiskt stimulera vården till att ta kontakt med arbetsgivarna vid en sjukskrivningssituation. Detta för att diskutera arbetsanpassning och förbereda arbetsåtergång.

Varje arbetsgivarkontakt ersätts med 3 000 kr upp till, för Regionens del, maximalt 646 tusen kronor. Överenskommelsen gäller fram till år 2018.

I viss omfattning har vården börjat ta till sig uppdraget. Av de pengar som var möjliga att få för år 2016 blev utfallet 126 tkr.

42 arbetsgivarkontakter rapporterades för året.

Det är angeläget att fortsätta uppmuntra vården att föra dialog med arbetsgivarna. Inte bara för att få resterande 0,5 miljon kronor från överenskommelsen utan för att den typen av samtal har dokumenterat god effekt på patientens förutsättningar att kvarstå i sysselsättning.

- **Arbetsmiljöansvaret och ett hälsofrämjande ledarskap**

Sjuktalet i Regionen fortsatte inte sjunka under år 2016 utan ligger kvar på en marginellt ökad nivå. För flera av länets kommuner sjönk sjuktalet under året.

Arbetsmiljöarbetet i regionen behöver ha fortsatt stort fokus. Den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket presenterade mars 2016 innehåller både bra vägledning och stora krav.

Hur Regionen klarar av att arbeta med arbetsanpassning och arbetsåtergång kommer att påverka hur väl vi klarar målet att varaktigt sänka sjuktalet. Från 30 januari 2017 gäller nya rekommendationer från Socialstyrelsen avseende sjukskrivning vid psykisk ohälsa, vilket är en vanlig sjukskrivningsorsak bland våra medarbetare. Rekommendationen är att i ökad utsträckning sjukskriva på deltid istället för på heltid. Bibehållen koppling till arbetslivet bedöms vara positiv för tillfrisknandet inom flera diagnosgrupper.

Den nya rekommendationen kan komma att leda till att vi i Regionen och länets kommuner får fler medarbetare än tidigare som arbetar deltid och där arbetsuppgifterna behöver anpassas till individens förutsättningar. Förändringen är positiv och önskvärd samtidigt som den ställer krav på ett bra arbete kring en flexibel arbetsorganisation.